

Aan
De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen
P/a de algemene rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

Onderwerp
Ontwerp-selectielijst archiefbescheiden
Beleidssterrein "Wetenschapsbeleid" over de periode 1945-1999

R.J. Schimmelpennincklaan 3
Postbus 61243
2506 AE Den Haag
Telefoon 070 - 310 66 86
Telefax 070 - 361 47 27
E-mail cultuur@cultuur.nl

Mijnheer de Staatssecretaris,

1. Bij uw hiernaast vermelde brief deelde u de Raad voor Cultuur mede, dat de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de minister van Defensie, de minister van Financiën, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek u hebben verzocht uw medewerking te verlenen aan de vaststelling van de selectielijst archiefbescheiden op het beleidssterrein 'Wetenschapsbeleid' over de periode van 1945-1999. In uw brief verzocht u de Raad om binnen drie maanden advies uit te brengen. Hierbij biedt hij u zijn bevindingen aan.
2. De Raad heeft deze ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen worden in respectievelijk de paragrafen 3 en 4 uitgewerkt. Mits rekening wordt gehouden met zijn aanbevelingen adviseert de Raad u over te gaan tot de vaststelling van de onderhavige ontwerp-selectielijst archiefbescheiden. De in uw adviesaanvraag gestelde specifieke vragen worden de paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies mede beantwoord.
3. *Toetsing van procedurele aspecten*
Voor wat betreft de procedurele aspecten zij in eerste plaats gememoreerd, dat de ontwerp-lijst als basisselectiedocument tot stand is gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-)overheid, de zgn. PIVOT-methode. Aan dat ontwerp is een institutioneel onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport "Wetenschapsbeleid. Een institutioneel onderzoek naar het wetenschapsbeleid van de rijksoverheid in de periode 1945-1999.

Datum

3 APR. 2001
Uw kenmerk
R&B/OSTA/2000/2763
brief van
7 december 2000
Oms kenmerk
arc-2000.2199/3

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het, in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995 voorgeschreven, overleg ter voorbereiding van de onderhavige ontwerp-selectielijst, het zgn. driehoeksoverleg.

Hieruit is de Raad gebleken, dat aan dat overleg is deelgenomen door de daartoe, in artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 genoemde, personen en dat al ten tijde van het driehoeksoverleg een externe deskundige bij de voorbereiding van de ontwerp-lijst betrokken is geweest. Het driehoeksverslag biedt over het algemeen voldoende inzicht in de tijdens dat overleg gebleken inhoudelijke knelpunten, het beraad daarover alsmede een motivering van de uiteindelijke voorstellen in dat verband. Wel geeft het verslag de Raad aanleiding tot het maken van enkele opmerkingen. Zie hiervoor paragraaf 5.

Pagina

2

Ons kenmerk

arc-2000.2199/3

De openbare terinzagelegging heeft blijkens uw adviesaanvraag niet geresulteerd in een reactie. De bij het driehoeksoverleg betrokken materiedeskundige heeft, blijkens een bij de adviesaanvraag gevoegd schrijven van het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap van 8 november 2000, aanvullend commentaar geleverd op de ter inzage gelegde versie. In zijn brief van 29 september heeft hij nog eens drie meer algemene opmerkingen geherformuleerd die hij in twee voorgaande brieven (gedateerd 9 juni en 7 augustus 2000) reeds maakte met het oog op het belang van het toekomstig historisch onderzoek.

Allereerst heeft de externe deskundige prof. dr. W.T.M. Frijhoff de wens dat bij het bewaarbeleid meer aandacht wordt besteed aan het (subsidiair dan wel aanvullend) criterium van *gerede toegankelijkheid* van (cruciale) informatie voor toekomstige belanghebbenden of belangstellenden, met name waar het persoons- of instellingsgebonden informatie betreft. Om deze reden meent hij dat de neerslag van handelingen die betrekking hebben op benoemingsbesluiten (te weten: 55, 73, 76, 87, 148-152) bewaard dient te blijven, zo blijkt uit de eerder genoemde brieven.

Het aanleggen van min of meer uniforme dossiers voor functies in allerlei gremia kan volgens de externe deskundige niet worden ondervangen door de gegevens in jaar- en gedenkboeken e.d. over de (wisselende) samenstelling van raden, besturen en commissies, omdat laatstgenoemde informatie onvoldoende en inconsistent is gedocumenteerd. Naar aanleiding van deze opmerking van de externe deskundige heeft u in uw adviesaanvraag een vervolgonderzoek aangekondigd naar gegevens over de personele samenstelling van raden, besturen en commissies op het beleidsterrein 'wetenschapsbeleid'. De resultaten van dit vervolgonderzoek heeft de Raad per brief van 8 februari

2001 (R&B/OSTA/2001/533) mogen ontvangen: voor de actoren Raad van Advies voor het Wetenschapsbeleid/ Adviesraad voor het wetenschaps- en technologiebeleid, de Nederlandse organisatie TNO, de Overlegcommissie Verkenningen, de Commissie van overleg sectorraden en de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen is onderzocht welke gegevens betreffende de (bestuurs)leden van de raden, commissies en instellingen voorkomen in jaarverslagen e.d.

Na bestudering van deze gegevens concludeert de Raad dat de kritiek van de externe deskundige onvoldoende wordt ondervangen.

Net als de externe deskundige is de Raad van mening dat de benoemingsbesluiten van leden van raden, besturen en commissies inzicht bieden in het beleid van de betrokken instellingen, en dat het hier in veel gevallen om eminente wetenschappers gaat waarvan de activiteiten een nauwkeurige documentatie waard zijn. Derhalve pleit hij voor een verlenging van de vernietigingstermijn om beter te kunnen beoordelen welke dossiers die betrekking hebben op benoemingsbesluiten van vernietiging dienen te worden uitgezonderd.

Ten tweede pleit de externe deskundige voor een terughoudend vernietigingsbeleid op het domein van het wetenschapsbeleid, aangezien het belang van bronnen en van historische gebeurtenissen of personen niet zelden pas op de *langere termijn* duidelijk wordt.

Op de derde plaats vraagt hij meer aandacht voor de stukken die het proceskarakter van beleid en de interne *beeldvorming* daaromtrent documenteren, zodat niet slechts de beleidslijnen en -resultaten worden bewaard, maar ook de tussentijdse stappen, de (al dan niet uitgesproken) intenties en het proces van afweging van doelstellingen, normen en waarden in de toekomst achterhaald kunnen blijven worden.

De Raad schaart zich in algemene zin achter bovenstaande opmerkingen.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (par. 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (par. 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (par. 4.3).

4.1. De reikwijdte van de ontwerp-lijst

De ontwerp-lijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen op het beleidsterrein 'Wetenschapsbeleid' over de periode van 1945-1999.

De Raad heeft uitsluitend die handelingen bekeken voor welke neerslag de volgende actoren zorgdrager zijn: de minister van Defensie, de minister van Financiën, de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer; de minister waaronder het wetenschapsbeleid valt; de Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek (NWO)/Nederlandse organisatie voor zuiver-wetenschappelijk onderzoek (ZWO).

De handelingen van de andere bij het onderhavige beleidsterrein betrokken actoren zijn, in afwachting van uitgewerkte voorstellen hieromtrent, buiten beschouwing gelaten.

Pagina

4

Ons kenmerk

arc-2000.2199/3

4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en - criteria

Uit het driehoeksverslag en de aanvullende rapportage blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie waarin ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van de bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur.

Met betrekking tot de aan die doelstelling gerelateerde selectiecriteria moet hij echter constateren, dat als zodanig de nog niet formeel vastgestelde criteria uit 1997 zijn gebruikt. Tot op heden is de Raad in afwachting van informatie uwerzijds omtrent het tijdstip waarop deze criteria al dan niet formeel zullen worden vastgesteld.

4.3. De waardering van de in artikel 2, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen.

Ten aanzien van de feitelijke toepassing van de selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria gaat de Raad er van uit, dat het administratieve belang, omvattende de aspecten 'verantwoording en bedrijfsvoering', in het driehoeksoverleg, waaraan ook door representanten van de zorgdrager is deelgenomen, genoegzaam is gewaardeerd. In gelijke zin neemt hij aan, dat ook met het belang van de recht- en bewijszoekenden voldoende rekening is gehouden.

Voor wat betreft de waardering van het historisch belang bij de, in de concept-lijst genoemde handelingen conformeert de Raad zich, behoudens hetgeen in paragraaf 5 volgt, aan de inbreng van de externe deskundige tijdens de totstandkoming van het ontwerp en de daarover in het driehoeksoverleg bereikte overeenstemming.

5. *Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst*

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst gezien. In algemene zin kan hij instemmen met de lijst; het verslag van het driehoeksoverleg geeft hem slechts aanleiding tot de navolgende opmerkingen.

Blz. 8-9: uit de tekst valt op te maken dat de handelingen 103, 119, 126, 127 en 201 onder 'een handeling uit het BSD *Beheer van de Rijksbegroting* vallen'. Derhalve wordt voorgesteld om deze handelingen geheel te laten vervallen in de voorliggende selectielijst. In het rapport van het institutioneel onderzoek zullen ze wel gehandhaafd blijven. De Raad acht het wenselijk dat in het rapport van het institutioneel onderzoek bij ieder van deze handelingen een verwijzing naar de desbetreffende handeling uit de selectielijst *Beheer van de Rijksbegroting* wordt opgenomen.

Pagina

5

Ons kenmerk

arc-2000.2199/3

Blz. 12, laatste alinea: besloten wordt om - in tegenstelling tot de andere actoren (V 50 jaar) - voor de actor VROM de vernietigingstermijn van de handelingen 126, 127, 129 en 130 de oorspronkelijke vernietigingstermijn van 15 jaar te handhaven.

De Raad is voorstander van een gedifferentieerde omgang met vernietigingstermijnen, maar vindt dat in het verslag onvoldoende is gemotiveerd waarom de neerslag van de handelingen van het ministerie van VROM minder belangrijk zou zijn dan van de overige actoren. Graag wil hij hierover nader worden geïnformeerd.

Blz. 13, een na laatste alinea: inzake handeling 11 (*bet voorbereiden en begeleiden van extern (wetenschappelijk) onderzoek betreffende het wetenschapsbeleid*) verzoekt de externe deskundige om de resultaten van extern wetenschappelijk onderzoek te bewaren. Hierop wordt naar de mening van de Raad een onvoldoende gemotiveerde - afwijzende - reactie gegeven. Graag wil hij op dit punt een sterker onderbouwde argumentatie ontvangen.

Blz. 14, 2^e alinea: in het verslag wordt beweerd dat de neerslag van handeling 94, *bet geven van ontheffing van de bepaling dat de bestuursleden van TNO geen rechtstreeks geldelijk belang mogen hebben bij opdrachten van TNO en bijzondere organisaties voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek*, in de personeelsdossiers van TNO gevonden kan worden, die 75 jaar bewaard blijven. Het lijkt de Raad echter onlogisch dat de personeelsdossiers van bestuurders aanwezig zijn bij de TNO. Derhalve is hij van mening dat de neerslag van deze handeling integraal bewaard dient te blijven.

Blz. 14, laatste zin: ondanks het pleidooi van de externe deskundige voor bewaring van benoemingsdossiers, blijft de waardering V voor de handelingen 148, 150, 151 en 162 gehandhaafd. Wel zal de selectie van benoemingen nader worden besproken, vermeldt het verslag. De Raad benadrukt nogmaals dat het belang van bepaalde personen in de wetenschap soms pas na langere tijd naar voren komt, en dat het zinvol is om bij twijfelgevallen een langere vernietigingstermijn te hanteren.

Blz. 15, eerste alinea: op initiatief van een van de deelnemers van het driehoeksoverleg wordt de vernietigingstermijn van de neerslag van de handelingen 210 en 211 (*het aantekenen van verzet tegen een besluit van de raad of het bestuur van ZWO en het beslissen over de tenuitvoerlegging van het besluit waartegen verzet is aangetekend, de KNAW gehoord*) verlengd omdat de oorspronkelijke waardering zou neerkomen op 'onmiddellijke vernietiging' aangezien deze handelingen in 1998 aflopen. De Raad spreekt zijn verwondering uit over deze verlenging van de vernietigingstermijn tot 50 jaar, en wenst een nadere opheldering over de achterliggende argumentatie.

Pagina

6

Ons kenmerk

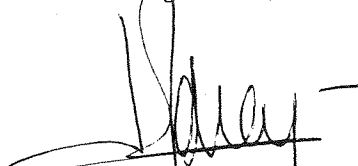
arc-2000.2199/3

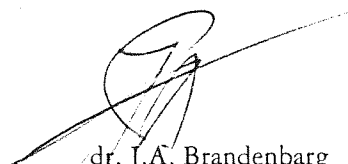
6. *Advies*

De Raad adviseert u de ontwerp-selectielijst vast te stellen met inachtneming van de hierboven gemaakte opmerkingen.

Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad. Deze commissie staat onder voorzitterschap van mw. drs. E.A.G. van den Bent, lid van de Raad. Secretaris is drs. S. Kers.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

dr. J.A. Brandenburg
Algemeen secretaris